

Oblikovanje inovativnih učnih okolij

Tina Štemberger

Univerza na Primorskem

tina.stemberger@pef.upr.si

Sonja Čotar Konrad

Univerza na Primorskem

sonja.cotarkonrad@pef.upr.si

Sonja Rutar

Univerza na Primorskem

sonja.rutar@pef.upr.si

Amalija Žakelj

Univerza na Primorskem

amalija.zakelj@pef.upr.si

Oblikovanje inovativnih učnih okolij pomeni odgovor vzgojno-izobraževalnega sistema na zahteve sodobne družbe, ki z vedno večjo kompleksnostjo ob hitrih ekonomskih in socialnih spremembah pomenijo za šolo gotovo nov izziv. Spremembe danes namreč zahtevajo oblikovanje kakovostnega učnega okolja, v katerem bo učenec lahko razvil spretnosti 21. stoletja, kot so ustvarjalnost in inovativnost, kritično mišljenje in reševanje problemov, zmožnost učinkovitega komuniciranja ter spretnosti medsebojnega sodelovanja. Inovativno učno okolje tako more nastati zgolj ob prepletanju odgovorne ustvarjalnosti učitelja in ob slišanju ter upoštevanju iniciativ učenca, ko ima učenec prostor in čas za iskanje odgovorov na vprašanja »kako«, »s čim« ter predvsem »zakaj«. V času visokega tehnološkega in medijskega razvoja, mora šola zagotavljati učencem dostop do informacij, jim omogočiti rabo IKT orodij pri sporočanju ter učenju ter priložnosti za ustvarjalno sooblikovanje IKT vsebin. Kot je bila kakovost učenja in poučevanja vedno pogojena z učiteljevim ravnanjem v sozvočju z učenci in njihovimi učnimi potrebami, je to pomembno tudi danes, ko se v pouk vključujejo IKT orodja. Dejstvo je, da inovativne oblike pedagoške uporabe IKT orodij lahko zgolj ob ustrezni in sistematično vodeni rabi IKT digitalno visoko kompetentnega učitelja spodbujajo večjo fleksibilnost, individualizacijo ter personalizacijo učenja in poučevanja. Osmišljenost rabe IKT orodij je v tem kontekstu mogoče doseči le ob upoštevanju kompleksnosti dimenzij in dejavnikov, ki vplivajo na učinkovito didaktično rabo IKT v izobraževanju. Pri tem gre za medsebojno povezanost organizacije vzgojno-izobraževalnega procesa, dobrih praks v procesu

učenja in poučevanja, vodenja in vrednot učenja in poučevanja, kurikulumu, ocenjevanja doseženega ter šolske infrastrukture (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport 2016).

Obsežna mednarodna znanstvena monografija *Oblikovanje inovativnih učnih okolij* prinaša nova dognanja na področju inovativnih pristopov učenja in poučevanja, vključujoč orodja informacijsko-komunikacijske tehnologije z namenom dviga kakovosti učnega procesa in opolnomočenja učenca za učinkovito delovanje v visokotehnološkem okolju 21. stoletja. Vsebinsko zasnovanost monografije določajo prispevki, ki jih lahko razvrščamo od sistemsko definirane in prepoznane potrebe za vključevanje informacijsko-komunikacijske tehnologije v proces učenja in poučevanja do aplikacije IKT orodij kot primerov dobrih praks rabe digitalnih orodij na posameznih predmetnih področjih izobraževanja.

Avtorji prispevkov so učitelji na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja, raziskovalci in študenti. Predstavljene raziskave imajo kljub različnim izkušnjam in raziskovalnim izhodiščem, vrsto skupnih področij, ki so značilna za preučevanja in razmisleke avtorjev. Skupaj namreč ugotavljamo, da je potrebno, (i) jasno artikulirati v Evropi le poskusno postavljen sistemski vidik vključevanja IKT v šole ter prepoznati namen in cilje vključevanja IKT orodij kot strategije inovativne pedagogike, ki s svojimi priložnostmi lahko omogoči višjo kakovost poučevanja na vseh nivojih vzgoje in izobraževanja; (ii) spodbuditi razpravo o prednostih in pasteh (ne)smiselne rabe IKT na področju učenja in poučevanja; (iii) omogočiti nujno predhodno usposabljanje učiteljev z namenom dviga digitalnih kompetenc, raziskovanja dobrih praks in interdisciplinarnega povezovanja predmetnih področij, saj le te pod tem pogojem možna ustvarjalna in smiselna raba IKT v procesu učenja in poučevanja; (iv) zagotoviti kontinuiteto digitalnega opolnomočenja in spodbujanja kritičnega mišljenja učencev z namenom učinkovitega soočanja z zahtevami sodobne družbe; (v) omogočiti individualizirano integracijo posameznika v okolje.

Monografija *Oblikovanje inovativnih učnih okolij* je namenjena strokovni javnosti, saj se s pričujočimi prispevki usmerja v različne načine raziskovanja, odpira vprašanja etike in varnosti v digitalni dobi, išče smiselne aplikativne rešitve na različnih predmetnih področjih, predvsem pa skuša odpreti dialog. Dialog med deležniki vzgojno izobraževalnega sistema, usmeritvami in pričakovanji skupnega evropskega prostora, nacionalnimi strategijami na področju razvoja in uporabe IKT v izobraževanju, z namenom jasne artikulacije vlog posameznih akterjev pri udejanjanju inovativnih, digitalnih, pedagoških pristopov. Odpreti želimo dialog med vključevanjem novih spoznanj v prakso »per se« in pretehtanim smiselnim učenjem, z jasno opredelitvijo

vloge in poslanstva vzgojitelja in učitelja na vseh stopnjah izobraževanja. Odpreti dialog med pravicami in učnimi potrebami otrok ter parcialnimi zahtevami sodobne družbe. In nenazadnje, odpreti dialog o etičnem in varnostnem vidiku smiselnega vključevanja informacijsko-komunikacijske tehnologije v vsakdan posameznika brez izgube posameznikove identitete in integritete.

Naj monografija pomeni nadaljevanje našega skupnega raziskovanja ter razvijanja in aplikacije inovativnih pristopov učenja in poučevanja v vzgojno-izobraževalno prakso na vseh ravneh izobraževanja.

Literatura

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. 2016. »Strateške usmeritve nadaljnega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020.« Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ljubljana.